

İstidat lisanıyla yapılan duayı açar mısınız? Dua bir fiil olduğundan, dua edenin bir cüz'î iradesi olması lazım değil midir? Cüz'î iradesi olmayan varlıklarda istidat nasıl söz konusu olabilir? "Allah bizzat tasarruf ediyor." demek daha uygun olmaz mı?

Bir kayısı çekirdeği, istidat lisanı ile Allah'tan kayısı ağacı olmak için dua ediyor. Bir yumurtası civciv olmak için istidat lisanıyla dua ediyor. Aynı şekilde insan da fitratında olan istidatlarını inkişaf ettirmek için gayret gösterir, elinden geleni yaparsa, Allah'tan talep ederse, ekseriya geri çevirmez. Her insan istidadının icabına göre talep etmelidir. Kabiliyetinin olmadığı bir sahada talep ederse, ona nail olmaz. Kayısı çekirdeği erik olmadığı gibi, mesela resim yapma kabiliyeti olmayann kişi de ressam olamaz.

Yalnız bazen tohum ve yumurtalar çoklukla icad edilir, ama bir kısmı maksada ulaşmadan arada başka hikmete binaen telef olur. Bir tohum ya da yumurtanın istidat dili ile dua etmesi ve bunun kabul edilmesi İlahî irade ve hikmete bakar. Şayet İlahî irade ve hikmet uygun görürse maksada ulaşır, uygun görmez ise ulaşamaz. Bu insan da dâhil bütün türler için geçerlidir.

Mesela, balık bir defada milyonlarca yumurta bırakıyor, şayet hepsi balık olsa denizdeki muvazene bozulur. Bu yüzden Allah hikmeti icabı o yumurtaların bir kısmını balık yapıyor büyük kısmını ise başka türlere besin ve rızık ediyor.

Yani isminin şu veya bu olması bu ince mânayı değiştirmiyor. Siz buna İlahî tasarruf da diyebilirsiniz.